

Lausunto luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi luonnon monimuotoisuuden suojelun ja hoidon edistämiseen vuosina 2027-2033 myönnettävästä valtionavustuksesta

Rakentamis- ja ympäristölautakunta 21.10.2026
3/00.04.00/2026

Ympäristöministeriö pyytää lausuntoja luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi koskien luonnon monimuotoisuuden suojelun ja hoidon edistämiseen vuosina 2027-2033 myönnettävästä valtionavustuksesta. Vuonna 2023 voimaan tulleeseen luonnonsuojelulakiin (9/2023) lisättiin uusi rahallinen avustusmuoto luonnon monimuotoisuuden sekä luonnon- ja kulttuurimaiseman suojelun ja hoidon edistämiseksi. Koska voimassa oleva asetus mahdollistaa avustuksen myöntämisen elinympäristön kunnostushankkeisiin vain kunta- ja järjestötoimijoille, syntyi tarve laajentaa avustuksen soveltamisalaa hakijoiden osalta vastaamaan luonnonsuojelulain 20 §:n 3 momentissa säädettyä.

Lausunto pyydetään antamaan viimeistään 12.11.2026.

Kuka tahansa voi antaa lausunnon. Lausunto pyydetään ensisijaisesti antamaan vastaamalla lausuntopyyntöön lausuntopalvelun kautta. Ohjeet palveluun rekisteröitymiseksi ja palvelun käyttämiseksi löytyvät lausuntopalvelun sivulta Ohjeet > Käyttöohjeet (käyttäjätuki: lausuntopalvelu.om(at)gov.fi). Ministeriöiden tulee lisäksi tallentaa lausuntopalvelussa antamansa lausunto VAHVA-asianhallintajärjestelmään asialle VN/3528/2026.

Tavoitteet

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi valtioneuvoston asetus luonnon monimuotoisuuden suojelun ja hoidon edistämiseen myönnettävästä valtionavustuksesta.

Määräaikainen valtioneuvoston asetus annettaisiin valtionavustuslain (688/2001) 8 §:n ja luonnonsuojelulain 20 §:n 4 momentin nojalla. Asetuksella kumottaisiin valtioneuvoston asetus elinympäristöjen kunnostus-, hoito- ja ennallistamishankkeisiin vuosina 2021–2030 myönnettävästä valtionavustuksesta (880/2021).

Uudessa määräaikaisessa asetuksessa säädettäisiin avustuksen myöntämisestä luonnon monimuotoisuuden ja kulttuuriympäristön hoidon edistämiseen sekä luonnon monimuotoisuuden tutkimukseen ja kehitystyöhön. Asetuksessa säädettäisiin avustuksen myöntämisen perusteista ja yleisistä edellytyksistä. Ehdotetut avustukset olisivat harkinnanvaraisia. Valtionavustuslaki sisältää säännökset valtionavustuksen käytöstä, valvonnasta ja takaisinperinnästä, joita asetusehdotuksella tarkennettaisiin.

Ehdotuksen keskeisenä tavoitteena on mahdollistaa avustuksen myöntäminen myös taloudelliseen toimintaan, minkä johdosta asetuksessa säädettäisiin avustusjärjestelmä vastaamaan voimassa olevaa EU-valtiontukilainsäädäntöä. Asetukseen tehtäisiin myös valtion

aluehallintouudistuksesta johtuvat muutokset. Myös viittaukset uuteen luonnonsuojelulakiin päivitettäisiin.

Ehdotuksen tarkoituksena olisi laajentaa kumottavana asetuksen soveltamisalaa koskemaan myös kulttuuriympäristön hoitoa sekä tutkimus- ja kehittämishankkeisiin myönnettävää avustusta. Myös avustuksen saajien joukkoa laajennettaisiin koskemaan kunta- ja järjestötoimijoiden lisäksi myös yrityksiä ja luonnollisia henkilöitä. Lisäksi avustettavien hankkeiden rahoituspohjaa laajennettaisiin niin, että hankkeen ulkopuolinen yksityinen rahoitus voitaisiin hyväksyä osaksi omarahoitusosuutta. Tällä mahdollistettaisiin yksityisen ja julkisen sektorin kumppanuuksien ja yhteistyön rakentuminen. Ehdotetun asetuksen nojalla myönnettävät avustukset voivat edistää Helmi-luontotyyppiohjelman toteutumista ja lisätä luonnonhoitohankkeiden määrää.

Euroopan komissio julkaisi 25.2.2026 ensimmäisen ja heinäkuussa 2026 seuraavan englanninkielisen uudistetun ehdotuksen yleiseksi ryhmäpoikkeusasetukseksi. Uusi yleinen ryhmäpoikkeusasetus korvaisi nykyisin voimassa olevan komission asetuksen (EU) 651/2014. Asetus on tarkoitus tulla voimaan 1.1.2027. Uusi ryhmäpoikkeusasetus korvaisi nykyisen (EU) 651/2014 asetuksen, minkä takia asetus- ja perustelumuistioehdotuksissa yleisellä ryhmäpoikkeusasetuksella viitataan ehdotukseen ryhmäpoikkeusasetuksesta sen sisältöisenä kuin se heinäkuussa 2026 julkaistussa ehdotuksessa on.

Valtiontukisäännöistä johtuen asetus olisi määräaikainen ja olisi voimassa seitsemän vuotta. Asetus olisi tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun komissio on julkaissut lopullisen yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen säädöstekstin ja mahdolliset tekniset tarkistukset asetusluonnokseen on uuden ryhmäpoikkeusasetuksen johdosta tehty. Asetus on ehdotettu olevan voimassa 31.12.2033 saakka.

Toimivalta Hallintosääntö 28 §

Valmistelija Sari Brusila etunimi.sukunimi(at)vihti.fi, p. 050 511 4202

Esittelijä Ympäristöpäällikkö Sari Brusila

Ehdotus

Vihdin kunnan rakentamis- ja ympäristölautakunta pitää ehdotettua asetusta kannatettavana. Avustuksen soveltamisalan laajentaminen sekä kuntien, yhteisöjen, yritysten ja luonnollisten henkilöiden osallistumismahdollisuuksien vahvistaminen tukevat luonnon monimuotoisuuden käytännön toimia ja Helmi-elinympäristöohjelman tavoitteiden toteutumista paikallisella tasolla.

Lautakunta pitää tärkeänä, että avustuksiin varataan riittävä ja pitkäjänteinen rahoitus ja että hakumenettely, tukikelpoiset kustannukset sekä eri tukimuotojen yhteensovittaminen kuvataan selkeästi. Erityisesti

kuntien omarahoitusosuuden kohtuullisuus ja valmistelu-, suunnittelu- ja seurantakustannusten hyväksyttävyys ovat hankkeiden toteuttamiskelpoisuuden kannalta keskeisiä.

Vihdissä avustuksilla voidaan edistää erityisesti järvien, pienvesien ja rantaluonnon tilan parantamista, metsäisten elinympäristöjen ja ekologisten yhteyksien vahvistamista sekä perinnebiotooppien ja kulttuurimaisemien hoitoa. Kasvavassa kunnassa luonnon monimuotoisuuden turvaaminen on tärkeää sovittaa yhteen rakentamisen, infrastruktuurihankkeiden ja muun maankäytön kanssa. Rahoituksen tulee mahdollistaa myös kunnan, maanomistajien, yhdistysten ja yritysten yhteiset, useita kiinteistöjä tai valuma-alueita kattavat hankkeet sekä niiden edellyttämät inventoinnit, suunnittelu ja vaikutusten seuranta.

Avustusten kohdentamisessa tulee painottaa ekologista vaikuttavuutta, paikallisia ja alueellisia luonnon monimuotoisuustavoitteita sekä hankkeiden tuottamien hyötyjen pitkäaikaista säilymistä. Vihdin kunnan näkökulmasta asetus luo tarpeellisen perustan kuntien ja muiden paikallisten toimijoiden yhteistyölle luonnonhoito-, ennallistamis- ja kunnostushankkeissa.

Päätös

Tiedoksi